

Павло Гай-Нижник

В авторитарній державі дракон з'їдає сам себе

Опубліковано: Гай-Нижник П.: «В авторитарній державі дракон з'їдає сам себе» (інтерв'ю взяв О.Куриленко) // Газета по-українськи. – 2012. – №1375. – 23 лютого. – С.8

Gazeta.ua

Доктор історичних наук з Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. Івана Кураса **40-річний Павло Гай-Нижник** розповідає про три складові нинішньої української влади: **новітній феодалізм, нову денікінщину і неосталінізм у початковій стадії.**

Павло Гай-Нижник: "Репресії поволі набирають обертів: спочатку зі шляху прибирають політичних супротивників, потім настане черга конкурентів"

— Перша складова проявляється в господарсько-світоглядному вимірі. Є верховний феодал і його васали. Вони захопили у свою власність ліси й поля, озера і надра, врешті — владу. Відгородилися від простолюдинів — українських громадян — височенними парканами, міні-арміями силовиків і вигодованим прошарком корумпованого чиновництва. Це суцільні "свої люди", які живуть за певним набором понять. Кар'єрний успіх на цій феодалізованій владній драбині залежить зовсім не від професійної придатності чи суми талантів, а від рівня особистої відданості й приналежності до почту феодала чи олігарха за нинішньою термінологією або ліги, партії. Тому в Україні низка міністрів чи їхніх заступників не мають відповідної фахової освіти і тасуються на владних посадах, мов карти в колоді. Їхнє завдання — розподіляти та володарювати. Люди для них є лише робочим матеріалом і джерелом отримання податків, прибутків та інших благ.

Неприховане українофобство влади в гуманітарній сфері формує ідеологію нової денікінщини. Це друга складова існуючого в країні режиму. Вона проявляється у зневазі української культури, освіти, історії, мови. Український територіальний простір нова денікінщина розглядає лише з точки зору його експлуатації. Тому все, що генетично протистоїть їм, люди, котрі відчувають свою приналежність до спадщини предків, — у цей простір не вписуються.

Третя складова влади — неосталінізм у початковій стадії. Він виявляється у прагненні зацементувати авторитаризм у керівництві країною. За такої моделі, як засвідчила історія, система влади утримується через поступове закручування гайок, тотальний контроль, репресії, відсутність свободи слова та народного волевиявлення тощо. Держава перетворюється на фікцію, в якій нівелюються громадські свободи.

В арсеналі теперішньої неосталінської системи є принцип, що на виборах перемагає не той, за кого найбільше проголосували, а той, хто підраховував голоси. Із цього ж

арсеналу — методи нищення політичних опонентів. Раніше їх змушували емігрувати, кидали за ґрати або вбивали. Тепер позбавляють засобів існування — нищать або ж відбирають бізнес, чинять моральний і фізичний тиск. Підручних засобів для цього вистачає — податкова, митна, пожежна, санітарна служби, прокуратури, судова система, міліція тощо.

В авторитарній державі поліцейського типу, де одні стережуть, інші — працюють і не протестують, дракон з'їдає сам себе. Репресії поволі набирають обертів: спочатку зі шляху прибирають політичних супротивників, потім настане черга конкурентів. Експрем'єр Юлія Тимошенко вже у в'язниці, суд роздумує над вироком колишньому міністрові внутрішніх справ Юрію Луценкові. Сьогоднішня влада страждає на манії, вбачає довкола суцільний заколот і змову — характерна риса сталінських часів. Страх оточення накладається на страхи вождя, і це провокує точкові удари на випередження. Це ми вже бачили на прикладі переслідувань організаторів податкового майдану та інших громадських активістів. Ми перейшли до того становища, що у свої супротивники теперішній режим записав не лише лідерів політичної опозиції та організаторів несистемного спротиву, а все суспільство. Останні ротації в силових структурах засвідчують, що влада готується до протистояння з народом і не збирається шукати шляхів самоevolюції. До певного часу владу рятувало те, що одна з найактивніших частин суспільства сподівалася на зміни, а інша — від'їжджала за кордон на заробітки. А тепер влада опинилася в ситуації, коли не має інтелектуального резерву для самокритичного мислення.

Тінізація економіки — один із різновидів суспільного підпілля в Україні. Якщо неможливо змінити владу легально, то, як свідчить історія, рано чи пізно з'явиться шанс опанувати її нелегальним шляхом. У країні створяться потужні легальні чи напівлегальні організації партійного типу, які рватимуть авторитаризм по швах. Частина бізнесу також примкне до цих груп, щоб вижити в монополізованій і корумпованій державі. Не варто пов'язувати це нове політичне покоління із віковими рамками. Це не буде конфлікт поколінь у вимірі батьки-діти. Це радше протистояння людських якостей і життєвих світоглядів. Ці нові люди вже постали з усіх зрізів суспільства: із бізнесу, з науки, з громадських, правозахисних організацій тощо.

Олександр КУРИЛЕНКО